

Sygn. akt I ACz 1613/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Anna Kowacz Braun

Sędziowie: SA Regina Kurek

SA Robert Jurga (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2015 roku w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o.(...) w M.

przeciwko (...) sp. z o.o. w K.

o uznanie umowy za bezskuteczną

na skutek zażalenia strony pozwanej od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział IX Gospodarczy z dnia 24 lipca 2015r. sygn. akt IX GC 555/15 w przedmiocie zabezpieczenia

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddalić wniosek o udzielenie zabezpieczenia.

SSA Robert Jurga SSA Anna Kowacz Braun SSA Regina Kurek

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 10 lipca 2015r. Sąd Okręgowy udzielił zabezpieczenia stronie powodowej poprzez ustanowienie na czas trwania postępowania zakazu zbywania przez pozwaną nieruchomości wpisanych do ksiąg wieczystych o numerach (...). W uzasadnieniu wskazywał, że powód uprawdopodobnił swoje roszczenie przedkładając tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty, z którego wynika, że posiada on względem dłużnika P. K. i jego małżonki wierzytelność w kwocie 45.738,52 zł. Powód wykazał, że w trakcie trwania sprawy o zapłatę dłużnik przeniósł prawo własności nieruchomości objętej Kw nr (...) jako aport na rzecz (...) sp. z o.o. (...) za 100 akcji na okaziciela za łączną kwotę 1.410.000 zł. W dniu 8 grudnia 2014r. założona została księga wieczysta nr (...) w wyniku odłączenia działki (...) z nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...). W dniu 19 stycznia 2015r. spółka (...) sp. z o.o. (...) sprzedała obie nieruchomości objęte księgami wieczystymi nr (...) spółce z o.o. za łączną cenę 369.000 zł, w tym 24.6000 zł za nieruchomość objętą księgą wieczystą nr (...) i 344.400 zł za nieruchomość objętą księgą wieczystą (...). Następnie zaś spółka (...) przeniosła własność przedmiotowych nieruchomości na pozwaną. Sąd Okręgowy wskazał, że dłużnik jest prezesem zarządu oraz udziałowcem spółki będącej komplementariuszem w spółce komandytowo akcyjnej. Powódka uprawdopodobniła też, że reprezentanci spółki (...) mieli wiedzę o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności wyzbycia się nieruchomości przez dłużnika o czym mają świadczyć zapiski urzędowe sporządzone w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla K.E. K. do sygn. akt KM 559/14. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności związane z przenoszeniem własności nieruchomości na kolejne podmioty, aż do pozwanej oraz związane z personalnymi powiązaniem w ramach tych podmiotów uprawdopodobniają roszczenie na gruncie przepisów o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika. Również interes prawny został uprawdopodobniony, bowiem istnienie prawdopodobieństwo kolejnych działań nakierowanych na wyzbycie się przez pozwaną nieruchomości z uwagi na podniesione powiązania personalne

i dotychczasowy sposób działania dłużnika, (...) i pozwanej – a brak zabezpieczenia może poważnie utrudnić lub uniemożliwić wykonanie orzeczenia w sprawie.

Zażalenie na postanowienie złożyła strona pozwana i zaskarżając je w całości wniosła o jego zmianę poprzez oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia, ewentualnie jego zmianę poprzez nakazanie złożenia do depozytu Sądowego, na czas trwania postępowania kwoty 45.738,52 zł.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła

a) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to:

1. naruszenie art. 730¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 531 § 2 k.p.c., polegające na uznaniu, że w niniejszej sprawie uprawniony uprawdopodobnił swoje roszczenie, tj. wykazał że obowiązany wiedział o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności P. K. za bezskuteczne tak, jak wymaga tego art. 531 § 2 k.p.c. in fine; podczas gdy prawidłowa wykładnia i właściwe zastosowanie powołanych przepisów powinna doprowadzić Sąd do wniosku, że wykazanie, iż obowiązany wiedział o pewnych problemach dotyczących nieruchomości, nie oznacza jeszcze wykazania jego pozytywnej wiedzy o istnieniu konkretnego roszczenia uprawnionego, a tym bardziej działania z zamiarem jego pokrzywdzenia, co powinno doprowadzić Sąd do wniosku, że roszczenie nie zostało uprawdopodobnione; bezsprzecznie bowiem, art. 531 § 2 k.p.c. stanowiący podstawę kierowania roszczenia przeciwko następcy „osoby trzeciej” wymaga, aby nabywca ten miał pozytywną wiedzę o tym, iż dłużnik działał z zamiarem kierunkowym pokrzywdzenia wierzyciela; opisane wyżej naruszenie miało bezpośredni wpływ na wynik sprawy, albowiem Sąd uwzględnił wniosek, pomimo że powinien go oddalić z uwagi na brak uprawdopodobnienia roszczenia;

2. naruszenie art. 730¹ § 3 k.p.c., polegające na uznaniu, że sposób zabezpieczenia roszczenia w sprawie jest adekwatny i nie stanowi obciążenia obowiązane go ponad miarę;

podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu powinna doprowadzić Sąd do wniosku, że zakaz sprzedaży nieruchomości jest środkiem zupełnie nieadekwatnym dla zabezpieczenia roszczenia o stosunkowo niewielkiej wysokości (1.000 zł.) w porównaniu z ceną rynkową nieruchomości (369.000 zł), a jednocześnie stanowi środek nadmiernie uciążliwy dla obowiązane go uniemożliwiając jego normalną działalność; opisane wyżej naruszenie miało bezpośredni wpływ na wynik sprawy, albowiem Sąd uwzględnił wniosek mimo że powinien, w razie uznania zasadności wniosku, zastosować adekwatny środek zabezpieczenia nie obciążający nadmiernie obowiązane go;

3. naruszenie art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c. polegające na uznaniu, że uprawniony ma interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia poprzez zakaz sprzedaży Nieruchomości, z uwagi na dotychczasowe działania obowiązane go oraz ryzyko braku możliwości zaspokojenia roszczenia; podczas gdy prawidłowa wykładnia i właściwe zastosowanie tych przepisów powinna doprowadzić Sąd do wniosku, że działania Obowiązane go nigdy nie były nakierowane na pokrzywdzenie dłużnika, a także iż nie miał on świadomości jego pokrzywdzenia, oraz biorąc pod uwagę dobrą kondycję finansową obowiązane go, że uprawniony nie ma interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia w tak ogromnym rozmiarze; opisane wyżej naruszenie miało bezpośredni wpływ na wynik sprawy, albowiem Sąd uwzględnił wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia zamiast go oddalić z powołaniem na brak wykazania interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia;

4. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na błędnej ocenie dowodów zgromadzonych w sprawie, które znalazło swój wyraz w uznaniu, że wyjaśnienia Pana P. K. złożone w toku postępowania egzekucyjnego dotyczące wiedzy (...) o zagrożeniach związanych z Nieruchomościami oznaczają także, iż (...) miała świadomość istnienia wierzytelności uprawnionego oraz działania w celu jego pokrzywdzenia, a także na błędnej ocenie dowodów zgromadzonych w sprawie poprzez wyciągnięcie z nich wniosków, które z nich nie wynikały w żaden sposób, tj. że wiedza obowiązane go o ryzyku związanych z nieruchomościami oznacza także jego wiedzę co do istnienia wierzytelności uprawnionego w związku z którą dochodzi on ochrony w ramach skargi pauliańskiej; podczas gdy prawidłowa ocena dowodów powinna doprowadzić Sąd do wniosku, że świadomość (...)istnienia zagrożeń związanych z Nieruchomościami może

dotyczyć tylko zagrożeń dotyczących Nieruchomości, nie zaś roszczeń kierowanych bezpośrednio do Pana P. K., a tym samym że ani (...)ani obowiązany nie mieli świadomości istnienia roszczenia uprawnionego; opisane wyżej naruszenie miało bezpośredni wpływ na wynik sprawy, albowiem Sąd uwzględnił wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia uznając, że została wykazana wiedza Obowiązanego o roszczeniu Uprawnionego oraz o działaniu w celu jego pokrzywdzenia, podczas gdy powinien wniosek oddalić, z uwagi na brak wykazania wymaganej wiedzy Obowiązanego;

b) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

1. art. 531 § 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. polegające na uznaniu, że w przypadku dochodzenia uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela wobec obowiązanego (tutaj: osoby „piątej”) wystarczające jest zaskarżenie czynności dokonanej

przez osobę czwartą z osobą piątą a powództwo sformułowane w ten sposób jest prawidłowe;

podczas gdy, prawidłowa wykładnia i właściwe zastosowanie powołanych przepisów powinna doprowadzić Sąd do wniosku, że w razie skierowanie wobec osoby piątej skargi pauliańskiej, zaskarżona powinna zostać czynność dokonana przez dłużnika z osobą trzecią (Pana P. K. z (...)), zaś na wierzycielu ciąży obowiązek wykazania, że „osoba piąta” działała z pozytywną wiedzą o okolicznościach świadczących o pokrzywdzeniu wierzyciela przez osobę dłużnika; a zatem z uwagi na błędne sformułowanie powództwa i konieczność jego oddalenia, nie zostało ono także uprawdopodobnione;

2. art. 527 § 4 k.c. w zw. z art. 531 § 2 k.c. polegające na uznaniu, że domniemanie zawarte w art. 527 § 4 k.c. może być stosowane w przypadku powództwa opartego na art. 531 § 2 k.c.; podczas gdy prawidłowa wykładnia i właściwe zastosowanie art. 527 § 4 k.c. w zw. z art. 531 § 2 k.c. odniesione do okoliczności sprawy powinno doprowadzić Sąd do wniosku, że stosowanie tych przepisów możliwe jest jedynie w stosunku do czynności dokonywanej przez samego dłużnika z osobą trzecią, zaś w przypadku czynności dokonywanej przez osobę „czwartą i piątą” art. 531 § 2 k.c. wymaga wykazania przez wierzyciela, że osoby te miały pozytywną wiedzę o pokrzywdzeniu wierzyciela przez dłużnika; oznacza to, że uprawniony nie mógł się powoływać na to domniemanie w stosunku do osoby czwartej i piątej, co skutkuje także tym, że nie uprawdopodobnił on swojego roszczenia poprzez brak wykazania wiedzy osoby czwartej i piątej o istnieniu roszczenia uprawnionego.

Odpowiedź na zażalenie złożyła strona powodowa wnosząc o jego oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Zasadne okazały się niektóre zarzuty, jakie skarżąca podnosi, a to w szczególności wobec sposobu i zakresu żądania, objętego przedmiotowym pozwem. Przesłanki określone w art. 730^{((1))} k.p.c. tj. uprawdopodobnienia roszczenia oraz interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, podlegają analizie w kontekście skonkretyzowanego przez powoda roszczenia i mają na celu umożliwienie zaspokojenia z konkretnego składnika majątku precyzyjnie określonej wierzytelności (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2004r. sygn. akt IV CK 418/02 LEX 602392). Uwzględnienie żądania pozwu nie dotyczy bowiem wszystkich wierzytelności strony powodowej lecz tylko objętych podstawą powództwa, a stwierdzonych w tym przypadku nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Rejonowy dla (...)w K. w sprawie I Nc 10310/13/K. Samo roszczenie dochodzone w niniejszej sprawie zostało określone w pozwie oraz następnie doprecyzowane przez powoda w toku postępowania zażaleniowego w piśmie z dnia 18 września 2015r. Powód zmierza do ustalenia bezskuteczności czynności w postaci umowy sprzedaży nieruchomości z dnia 20 marca 2015r. objętej aktem notarialnym sporządzonym przez notariusza P. M. rep(...), mocą której (...) sp. z o.o. nabyła od spółki (...) sp. z o.o. dwie nieruchomości objęte księgami wieczystymi (...). Przypomnieć w tym miejscu należy, że dłużnikiem strony powodowej jest A. K., zaś pierwotną czynnością dokonaną przez niego, jaka doprowadziła do wyjścia tego składnika z jego majątku było wniesienie na podstawie umowy z dnia 5 lutego 2014r. tytułem aportu do spółki (...) sp. z o.o.(...). nieruchomości objętej księgą wieczystą (...). Z nieruchomości tej została

następnie wyodrębniona nieruchomości objęta księgą (...), która została sprzedana osobie czwartej (spółce (...)), która następnie dokonała kwestionowanej w toku niniejszego postępowania czynności. Zaznaczenia również wymaga, że strona powodowa, co wyraźnie podkreśliła w treści pozwu określając wartość przedmiotu sporu, w niniejszej sprawie występuje jako wierzyciel jedynie części należnej jej wierzytelności w kwocie 1000 zł.

Przystępując do analizy poszczególnych zarzutów pozwanej w pierwszej kolejności wskazać należy, że niezasadne są argumenty skarżącej, iż roszczenie nie zostało uprawdopodobnione, co do zasady, opartego na twierdzeniu, że powództwo winno być skierowane jedynie przeciwko czynności jakiej dokonał dłużnik z osobą trzecią, gdy tymczasem powódka nie kwestionuje w ogóle tej czynności. Przypomnieć należy, że w toku postępowania zabezpieczającego Sąd opiera się na uprawdopodobnieniu roszczenia, a ostatecznej oceny skonkretyzowanego roszczenia dokonuje sąd w postępowaniu merytorycznym. Podnoszona przez skarżącą kwestia prawidłowego określenia przedmiotu zaskarżenia w sprawie ze skargi pauliańskiej była przedmiotem bogatego orzecznictwa i piśmiennictwa, w obszarze którego prezentowane są różne często rozbieżne poglądy. Pogląd forsowany przez skarżącą o konieczności zaskarżenia w tym wypadku wyłącznie pierwszej czynności zdziałanej przez dłużnika, jakkolwiek najpowszechniej popierany, nie jest jedynym przyjmowanym w piśmiennictwie i orzecznictwie. Prezentowane jest także stanowisko, zgodnie z którym zaskarżeniu powinny w takim wypadku podlegać zarówno czynność dłużnika, jak też czynność pomiędzy osobami trzecią i czwartą, co odnieść należałoby także do konieczności zaskarżania dalszych rozporządzeń, jeśli do nich doszło. Broniona jest również koncepcja, że wystarczające będzie zaskarżenie tylko drugiej (ostatniej) czynności. Różnice w poglądach wynikają z tego, że art. 531 § 2 k.c. nie precyzuje treści żądania jakie wierzyciel może skierować przeciwko osobie, na rzecz której nastąpiło rozporządzenie, lecz jedynie wskazuje ją jako legitymowaną biernie i określa przesłanki jej odpowiedzialności wobec wierzyciela. Wprawdzie odczytanie art. 531 § 2 k.c. w powiązaniu z poprzedzającym go § 1 sugeruje, że pominięcie rodzaju żądania jest konsekwencją określenia jego treści w § 1 jako powództwa lub zarzutu których przedmiotem jest uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, jednak określenie w § 2 szczególnych przesłanek umożliwiających wystąpienie bezpośrednio przeciwko dalszemu nabywcy korzyści majątkowej stało się przyczyną odczytywania art. 531 § 2 k.c. jako materialnoprawnej podstawy zaskarżenia czynności między osobą trzecią i czwartą (co należałoby także odnieść do stosunków prawnych służących dalszemu przeniesieniu korzyści). Taki pogląd Sąd Najwyższy wyraził w wyroku z dnia 19 grudnia 2006 r. (V CSK 330/06, Baza Lex nr 610101), przyjmując, że zaskarżenie czynności dłużnika wymaga skierowania powództwa przeciwko osobie trzeciej, natomiast zaskarżenie czynności osoby trzeciej następuje w postępowaniu skierowanym przeciwko temu, kto nabył korzyść od osoby trzeciej. W tym stanie rzeczy na etapie postępowania zabezpieczającego można przyjąć, że sam sposób skonstruowania żądania nie jest błędny i nie wyklucza uwzględnienia takiego roszczenia. Zaznaczyć należy, że stanowisko wyżej wyrażone znalazło również oparcie w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Krakowie, który w wyroku z dnia 28 lutego 2014r. sygn. akt I ACa 1626/13, uwzględnił tak skonstruowane żądanie.

Skarżący podnosi dalej, że zaostrzone rygory jakim musi sprostać roszczenia oparte na treści art. 531 § 2 k.c., nie pozwalają na przyjęcie, że powództwo zostało należycie uprawdopodobnione, bowiem nabywcy nie mieli wiedzy o zagrożeniu niewypłacalnością dłużnika. Stanowiska przez niego wyrażonego nie podziela Sąd Apelacyjny. Powód przedłożył dokumenty, z których wynika wierzytelność i jej wysokość jak również nieskuteczność czynności egzekucyjnych W kontekście przesłanek określonych we wskazanym przepisie wskazać należy, że pierwotna czynność została dokonana pomiędzy dłużnikiem, a zarządzaną przez niego spółką. Również kolejne z wyjątkiem tej pomiędzy spółką (...) sp. z o.o. (...), a spółką (...) sp. z o.o. były dokonane między podmiotami powiązаныmi ze sobą kapitałowo lub osobowo, co uprawdopodobnia to, że istniał przepływ informacji. Kluczową kwestią było zatem uprawdopodobnienie, że działające w imieniu spółki (...) osoby, miały wiedzę na temat sytuacji finansowej dłużnika A. K.. Tą zaś okoliczność strona powodowa popierała treścią protokołu sporządzonego w toku postępowania egzekucyjnego zawierającego wyjaśnienia dłużnika. Wynika z niego m.in, że przyczyną sprzedaży działek był brak możliwości dokończenia inwestycji na nich rozpoczętej. Ponadto zawiera on oświadczenie dłużnika, że nabywcy mieli wiedzę na temat zobowiązań P. K. (k. 36). Jakkolwiek z dalszej części tego protokołu wynika, że mieli oni wiedzę o tym, że wniesienie nieruchomości do spółki (...) nastąpiło przed powstaniem zobowiązań powoda, to okoliczność ta nie podważa oceny, co do uprawdopodobnienia roszczenia (art. 530 k.c.). Co więcej z treści

kolejnego dołączonego do pozwu dokumentu w postaci zapisku urzędowego sporządzonego przed Komornikiem wynika, że A. P. jest bardzo dobrym znajomym dłużnika (k. 38). Strona powodowa uprawdopodobniła również to, że zarządzający spółką (...) działa wspólnie z A. P. w zarządzie spółki (...) sp. z o.o., a zatem prawdopodobnym jest, że wiedział o problemach finansowych dłużnika, o czym może również świadczyć okoliczność, że zapłata części ceny za przedmiotowe nieruchomości nastąpiła w drodze potrącenia wierzytelności spółki (...) sp. z o.o. (zarządzanej przez A. P.), jaka przysługiwała jej od spółki zarządzanej przez dłużnika (pismo z dnia 18 września 2015r.). Tym samym mając na uwadze specyfikę postępowania w przedmiocie zabezpieczenia należy uznać, że ocena wyrażona przez Sąd Okręgowy była prawidłowa z punktu widzenia zasad logiki i doświadczenia życiowego i nie naruszył Sąd przepisów prawa procesowego.

Nie mógł również odnieść skutku wniosek pozwanego o zamianę ustanowionego zabezpieczenia na obowiązek złożenia do depozytu kwoty stanowiącej równowartość wierzytelności, bowiem taki sposób zabezpieczenia nie został przez stronę powodową w ogóle wskazany.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zasadnie natomiast skarżący podnosi, że zastosowany sposób zabezpieczenia w sposób nadmierny obciąża stronę pozwaną, w szczególności w sytuacji gdy przedmiotem roszczenia jakie zamierza egzekwować strona powodowa jest jedynie część wierzytelności objętej przedmiotowym nakazem zapłaty w kwocie 1000 zł. W tym stanie rzeczy, ustanawianie zakazu zbywania i obciążania na dwóch nieruchomościach o łącznej wartości przynajmniej 369.000 zł w sposób znaczący wykracza poza potrzeby niniejszego postępowania, a ewentualne zaspokojenie mogłoby nastąpić już tylko z nieruchomości objętej aktualnie księgą wieczystą (...), której wartość w umowie została określona na kwotę 24.600 zł. (k. 215).

Zmiana rozstrzygnięcia we wskazanym wyżej kierunku nie była jednak uzasadniona, a to z uwagi na brak uprawdopodobnienia drugiej obligatoryjnej dla udzielenia zabezpieczenia przesłanki tj. interesu prawnego. Brak spełnienia, którejkolwiek z dwóch obligatoryjnych przesłanek prowadzi do oddalenia wniosku w całości. W tym zakresie należy wskazać, że interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, podlega analizie w kontekście skonkretyzowanego przez powoda roszczenia i ma na celu umożliwienie zaspokojenia z konkretnego składnika majątku precyzyjnie określonej wierzytelności, która na ten moment została określona na kwotę 1000 zł. Biorąc pod uwagę tak określone roszczenie, ryzyko dalszej ucieczki z majątkiem spółki jest na obecną chwilę mało prawdopodobne, biorąc pod uwagę przedmiot i skalę działalności pozwanej, która jak wynika z twierdzeń stron, ma w zamierzeniu dokończenie inwestycji budowlanej, o wartości wielokrotnie przekraczającej wartość nieruchomości.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie działając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA Robert Jurga SSA Anna Kowacz Braun SSA Regina Kurek